

**ÇANKAYA REHBERLİK VE
ARAŞTIRMA MERKEZİ**

**PSİKOSOSYAL KORUMA
ÖNLEME VE KRİZE
MÜDAHALE**

YOL HARİTASI

ANKARA

2016

**PSİKOSOSYAL KORUMA, ÖNLEME VE KRİZE MÜDAHALE EKİBİ
OLAY ANI MÜDAHALE HARİTASI**

Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi Toplandı

İlgili Kurumlara(Sağlık,İtfaiye, Emniyet) Haber verildi

Fiziksel Önlemler Alındı

Gerekli Durumlarda İlk Yardım Yapıldı

Kriz durumu ile ilgili bilgi aktarım formu hazırlandı

Öğretmen

Öğrenci

Veli

Okul Müdürlüğü tarafından İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne ve RAM'a haber verildi

Yapılan Çalışmalar Değerlendirildi. Gerekli durumlarda yeniden planlama yapıldı.

**ÇANKAYA REHBERLİK VE
ARAŞTIRMA MERKEZİ**

**PSİKOSOSYAL KORUMA ÖNLEME VE
KRİZE MÜDAHALE
YOL HARİTASI**

HAZIRLAYANLAR

Abdulkadir ATLAY	Ali ORHAN	Fatma ÇOLAK	Nesrin DANESH
Dilek OLUKLU	Azra KOÇAK YAZGI	Gölnur TAN	Sema BAŞAR
Gökçen KILIÇ	Berna GÜNDÜZ	Hüseyin ARSLAN	Sıdıka Tuba AYDAR
Günsu ERTUNÇ	Çiğdem EROĞLU	Kamil TOPÇU	Şengül YILDIRIM
Muharrem ÖZAKSOY	Ebru Çiğdem BAŞARAN	Muharrem ÇİLLİ	Vildan EKEN
Oya ASLAN	Evren ERSÜMER	Naime ÇİÇEK	Zeynep AYDOĞAN
Semra AKKAYA			
Şermin Pınar YOGEV			

**ANKARA
Haziran 2016**

Adres: İşçi Blokları Mah. 1509. Cad. No.6 100.Yıl/ANKARA
Tel: 0312 466 776 web: www.cankayara.meb.k12.tr

“Eğitimdir ki, bir milleti ya özgür, bağımsız, şanlı, yüksek bir topluluk halinde yaşatır; ya da esaret ve sefalete terk eder.”

K. Atatürk

Her ne kadar karşılaşmayı istemesek de hayatımızın içinde krizler var. Okullarımızda da farklı türde kriz durumları yaratan pek çok olayla karşılaşıyoruz. Bu kılavuzla, kriz durumlarında okullarda yapılması gereken çalışmalara ilişkin siz meslektaşlarımıza yardımcı olmayı amaçladık.

Kılavuzun hazırlanmasında emeği geçen arkadaşlarıma teşekkür eder, faydalı bir çalışma olmasını dilerim.

*ALTAN YAMAĞOĞLU
ÇANKAYA RAM MÜDÜRÜ*

Bu kitapçığa neden ihtiyaç duyduk?

Okullarımızda son yıllarda kriz durumlarına yol açan olaylar niteliksel olarak farklılaşmış ve niceliksel olarak artmıştır. Okullarda yaşanan olaylar sadece öğrencileri değil, okulla bağı olan herkesi etkilemektedir. Krize müdahale ekibi üyeleri olan eğitim yöneticileri ve öğretmenlerin de etkilenmesi doğaldır. Bu nedenle, her ne kadar gerekli bilgiye sahip olursa da okullarda yaşanan kriz durumlarında süreci yönetebilmek için bir yol haritasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu ihtiyacın karşılanması amacıyla, Çankaya Rehberlik ve Araştırma Merkezi tarafından hazırlanan ve 2007 yılında basılan kriz yönetim planı kitapçığı temel alınmış, ihtiyaçlar doğrultusunda düzenleme ve eklemeler yapılarak bu kitapçık hazırlanmıştır.

Bu kitapçık, İlçe ve Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekiplerinin nasıl oluşturulacağı ve görevlerinin neler olduğu ile başlamıştır. Ekler bölümünde süreçte doldurulması gereken formlara yer verilmiştir.

Psikososyal koruma önleme ve krize müdahale süreci çerçevesinde;

- Hazırlık çalışmaları, olay anı ve olay sonrasında yapılacak çalışmalar detaylı bir şekilde aktarılmış,
- Yapılan çalışmalarda aksama olmaması için hazırlanan kontrol listeleri ekler bölümüne yerleştirilmiştir,
- İhmal- istismar ve intihar vakaları için ayrı kontrol listeleri oluşturulmuştur. Yaşanabilecek diğer bütün kriz durumlarında ise standart kontrol listeleri kullanılacaktır.

İhmal ve istismar, intihar durumlarında yapılacak çalışmalar farklılaştığından dikkat edilmesi gereken noktalar ayrıca vurgulanmıştır.

Sınıf temelli çalışmalarda etkin rol almaları nedeniyle, "Öğretmenlerimize Öneriler" başlığı altında, çocuklarla ve velilerle iletişim kurarken ve çalışırken kullanabilecekleri bilgilere yer verilmiştir.

Umuyoruz ki, yaşanabilecek kriz durumlarında, süreci daha iyi yönetebilmemize yardımcı olacak bir yol haritası sunmuş olalım.

Kriz durumları yaşamamamız, yaşadığımız krizlerden de güçlenerek çıkmamız dileğiyle...

PSİKOSOSYAL KORUMA ÖNLEME VE KRİZE MÜDAHALE EKİBİ

Kriz; bir bireyin, grubun, örgütün ya da topluluğun normal işlevlerini yerine getirmesini engelleyen ve acil ilgi ve çözüm gerektiren, sıra dışı, beklenmeyen bir durum ya da ani değişiklik biçiminde tanımlanabilir.

Kriz sadece doğal afetler veya terör olayları sonucu yaşananlardan ibaret değildir. Bir okulda, okul servisinin kaza yapması, bir öğrenci/ öğretmen kaybı ya da yaralanması, bir kazaya tanık olma gibi olaylar da krize sebep olabilir.

Gelişimsel krizler, alkol-ilaç bağımlılığı, uyuşturucu kullanımı, anne babanın boşanması, cinsel-fiziksel ya da psikolojik istismar, bir yakının kaybedilmesi, ağır hastalıklar, sosyal rol ya da ortamın değişmesi, intihar, kendine zarar verme davranışı, ergen hamileliği, yeme bozuklukları gibi krizler daha çok bireysel müdahale gerektiren durumlardır.

Bir öğrenci, öğretmen ya da ulusal liderin ölümü, bulaşıcı hastalıklar, şiddet olayları, doğal ve çevresel felaketler, okulun içinde bulunduğu bölgeyi etkileyen sosyal ve ekonomik değişiklikler ise öğrenciler, öğretmenler ve velilerin önemli bir bölümünü etkileyecek nitelikte ve bireysel müdahalenin yanı sıra toplu müdahaleyi de gerektiren kriz durumlarıdır.

Krize, doğru müdahale için öncelikle her tür ve kademedeki müdahale ekiplerinin kurulması, ekiplerin görevlerinin belirlenmiş olması, krizin türüne göre uygulanacak programın oluşturulması ve işletilmesi gerekir.

Kriz anında okulun vermesi gereken tepkiler vardır ve buna önceden hazırlıklı olunması gerekir. Bu hazırlık Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibinin kurulması ve planlamaların yapılması ile sağlanır. Okulun görevi öğrencileri ve personeli en kısa zamanda günlük yaşam düzenlerine kademeli olarak geri döndürmek ve krizin etkileri ile başa çıkmaya çalışmaktır.

Bu kılavuzun temel amaçlarından biri okul temelli çalışmalarını daha sistematik hale getirmektir. Okullarda yaşanan bazı kriz durumlarında Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi desteğe ihtiyacı olabilir. Bu noktada İlçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibinden destek alınabilir.

İLÇE PSİKOSOSYAL KORUMA ÖNLEME VE KRİZE MÜDAHALE EKİBİ

Çankaya İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı her türlü okul ve kurumda yaşanan ve okul/kurum müdürlüğünce İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne, bildirilen müdahale gerektiren durumlarda, Ekip Başkanının uygun görüşü ile İlçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi gereken çalışmaları planlar ve uygulanmasını sağlar. Bu ekip, alınan Kaymakamlık Onayıyla bir sonraki eğitim öğretim yılı başına kadar çalışmalarını yeni bir onaya ihtiyaç duymaksızın sürdürür. Ani acil durumlarda ekip üyeleri, ekip başkanının yazılı onayı ve/veya elektronik posta bilgilendirmesi ile görev yerine gider ve çalışmaları yürütür. Bu ekibin başkanı ve üyeleri aşağıda belirtildiği biçimde oluşur:

İlçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi:

- 1- İlçe Milli Eğitim Müdürü veya görevlendireceği bir şube müdürü başkanlığında;
- 2- İlgili şube müdürü ya da müdürleri,
- 3- Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürü,
- 4- RAM Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Bölümünde görevli rehber öğretmenler,
- 5- İlçe genelinde bu konuda eğitim ve uygulamalara katılmış rehber öğretmenlerden oluşur. Her eğitim bölgesinden en az 3 rehber öğretmen ekipte yer alır.

İlçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Başkanı'nın Görevi:

- 1- İlçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi üyelerini göreve çağırır.
- 2- İlgili birimlere bilgi akışını sağlar.
- 3- İlçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibinin görevlerini uygun koşullarda yapabilmesi için gerekli iletişim ve materyalleri sağlar.
- 4- Ekibin krize müdahale çalışmaları esnasında iş sağlığı ve güvenliği yasası kapsamında gerekli tüm önlemleri alır. (Ulaşım, güvenlik, özlük hakları v.b.)

- 5- İlçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibinin çalışmalarını izler, ekip üyeleri ile çalışma alanının sorumluları arasında gerekli koordinasyonu sağlar.
- 6- Uygulanacak müdahale planı doğrultusunda ikincil krizleri önlemeye yönelik önlemleri belirler ve ilgili birimlere bilgi verir.

İlçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi'nin Görevleri:

- 1- İlçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi Başkanı her yıl Eylül ayının ilk haftası içinde ekip üyelerini belirler. Ekip üyeleri belirlenirken, her eğitim bölgesinden rehber öğretmenlerin olması göz önünde bulundurulur.
- 2- Eylül ayının ikinci haftası içinde İlçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi toplanarak görev dağılımını yapar.
- 3- Koordinasyonu RAM müdürü sağlar.
- 4- Bir önceki eğitim öğretim yılı yapılan çalışmalar değerlendirilir, ekip üyelerinin eğitim ihtiyaçları belirlenir, olası müdahale durumlarında yapılabilecek çalışmalar planlanır.
- 5- Müdahale gereken durumlarda iletişim ağını harekete geçirir.
- 6- İhtiyaç halinde diğer eğitim bölgelerinde görevli üyelerden destek alınmasını sağlar.
- 7- İlgili birimlere bilgi akışını sağlar.
- 8- İkincil krizlerin ortaya çıkmasını engellemeye yönelik kişisel, kurumsal ve çevresel boyutlarda alınması gereken önlemleri belirler ve gerçekleştirilmesi için gereken çalışmaları yapar.
- 9- Psikososyal müdahale çalışmalarını planlar ve uygulanmasını sağlar.
- 10- Uygulanan programın etkililiğini değerlendirir.
- 11- Değerlendirme sonucuna göre raporunu hazırlar ve ilgili birimlere gönderir.
- 12- Müdahale sürecinden sonra izleme çalışmalarını yapar.

- 13- Gerekli görüldüğünde destekleyici çalışmaların yapılmasını sağlar.
- 14- Okul çalışmalarına katılan ekip üyeleri ile çalışma bitiminde meslektaş dayanışma toplantısı yapar.

İlçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi Çalışma Esasları:

- 1- Eğitim bölgeleri için üyelerin belirlenmesi esnasında en az bir üyenin krize müdahale konusunda deneyimli olmasına dikkat edilir.
- 2- Koordinatör okulların yaptığı bölge toplantılarında, bölgenin psikososyal önleme, koruma ve krize müdahale konularında eğitim ihtiyaçları belirlenir ve RAM'a iletilir.
- 3- Bölgedeki eğitimler, RAM koordinasyonu, öncelikle eğitim bölgesinde görevli ekip üyeleri tarafından yürütülür.
- 4- İlçe ekibinden destek istenmesi durumunda; RAM'da görevli ekip üyeleri okula giderek durum değerlendirmesi yapar ve ihtiyaca göre bölgede görevli ekip üyeleri tarafından çalışmaların yürütülmesini organize eder. İhtiyaç halinde diğer bölgelerdeki ekip üyelerinden destek alınmasını sağlar.
- 5- Okul psikososyal koruma önleme ve krize müdahale ekibi çalışmalarının yürütülmesindeki aksaklıklarda, ilçe psikososyal koruma önleme ve krize müdahale ekibi danışmanlık hizmeti sunar.

OKUL PSİKOSOSYAL KORUMA ÖNLEME VE KRİZE MÜDAHALE EKİBİ

Okul Psikososyal Koruma Önleme Ve Krize Müdahale Ekip Başkanı: Okul müdürü veya görevlendireceği bir müdür yardımcısıdır.

Okul Psikososyal Koruma Önleme Ve Krize Müdahale Ekibi Üyeleri

- 1- Acil müdahale, tahliye, ilk yardım, haberleşme görevi verilmiş öğretmenler,
- 2- Okul rehber öğretmenleri,
- 3- Okul Aile Birliği üyelerinden belirlenen kişiler,
- 4- Varsa okul doktoru ve hemşiresinden oluşur.

Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale ekibi oluşturulurken;

- 1- Okul müdürü tarafından rehberlik servisi ile işbirliği yapılmasına,
- 2- Üyelerin belirlenmesinde ve görevlendirilmesinde temel kriz eğitiminde verilen niteliklerin göz önünde bulundurulmasına,
- 3- Ekip oluşturulurken ikili eğitim yapılan okullarda her iki devreyi de kapsayacak şekilde üyelerin belirlenmesine,
- 4- Sivil Savunma Ekibi ile kriz ekibi üyelerinin koordineli olarak oluşturulmasına ve birlikte çalışmalarına dikkat edilmelidir.

Okul Psikososyal Koruma Önleme Ve Krize Müdahale Ekibinin Görevleri

1. Müdahale planını hazırlar ve geliştirir: Müdahale gerektiren durum ortaya çıktığında atılacak adımlar, her üyenin görevinin belirlenmesi, telefon zincirini oluşturur, kriz merkezi, güvenli toplanma alanları ve psikolojik danışma yardımı verilecek yerlerin belirlenir.
2. Okul idaresince hazırlanmış olan okul risk haritasını değerlendirir, olası risklere yönelik önlemleri alır.

3. Müdahale gerektiren durumda yararlanılacak kişi ve kurumlarla ilişki ve işbirliğini sağlar: Emniyet, itfaiye, sağlık kuruluşlarından işbirliği yapılan kişi ve/veya kişiler belirlenir ve bu kişilerin iletişim bilgileri alınır. Görülebilecek yerlere yeterli büyüklükte ve sayıda asılır.
4. Kriz dosyasını oluşturur. Kriz dosyasında; üyeler ve görev dağılımları, ekibin iletişim bilgileri, veli ve öğretmen telefon zinciri, acil durum telefonları, gönüllü olanların kan grubu ve telefonları, kriz anında aranacak yetkili kurum ve kuruluşların telefonları, yapılan eğitimlere ilişkin dokümanlar, risk haritası sonucuna göre okulda yapılan çalışmalar yer alır.
5. Basın açıklaması yapacak olan üye belirlenir ve önceden üst makam onayı alınır.
6. Tüm personele eğitim çalışması düzenlenir: Okulda çalışan eğitim öğretim sınıfı ve yardımcı hizmetler sınıfı personeline yönelik olarak çocuk ihmal ve istismarı, madde kullanımı, intihar, kendine zarar verme davranışı, kayıp ve yas, akran zorbalığı, güvenli internet kullanımı, davranış değiştirme teknikleri ve bu gibi konularda eğitimler verilir. Personelin tamamının krize müdahale planı hakkında bilgi sahibi olması sağlanır.

OKULDA MÜDAHALE GEREKTİREN OLAY ANINDA YAPILACAKLAR

- 1- Okul psikososyal koruma önleme ve krize müdahale ekibi toplanır: Olayın niteliği, alınacak önlemler ve kimlerin hangi görevleri yapacağı gözden geçirilip göreve başlanır.
- 2- İlgili sağlık ve emniyet birimlerine haber verilir: Daha önceden belirlenmiş olan emniyet, itfaiye ve sağlık personeli ile irtibata geçilerek gereken destek alınır.
- 3- Fiziksel önlemler alınır: Tahliye gereken durumlarda okulun boşaltılması, karmaşa olmaması için okula giriş-çıkışların kontrol altına alınması sağlanır. İhtiyaç halinde öğrenciler sınıflarda ya da güvenli ortamlarda kontrol altına alınır.
- 4- Gerekli hallerde ilkyardım çalışmaları yapılır: İhtiyaç halinde ilkyardım müdahalesi "temel ilk yardım becerisi eğitimi" olan kriz ekibi üyeleri tarafından yapılır.

- 5- Öğrencilere, öğretmenlere ve velilere verilecek bilgi aktarım formu (EK1) hazırlanır: Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi tarafından hazırlanan bilgi aktarım formunun yorumu açık olmamasına, anlaşılır, doğru ve net bir biçimde hazırlanmasına dikkat edilir. Gerekli durumlarda öğretmen, öğrenci ve velilere yönelik uygun bir dille farklı bilgilendirme yapılabilir.
 - a- Öğretmenler bilgilendirilir: Hazırlanan bilgi aktarım formu, okul yönetimi tarafından öğretmenlere sunulur.
 - b- Öğrenciler bilgilendirilir: Hazırlanan bilgi aktarım formu öğretmenler tarafından sınıflara girilerek okunur.
 - c- Veliler bilgilendirilir: Hazırlanan bilgi aktarım formu okul idaresi tarafından mümkünse yüz yüze velilere okunur.
 - d- Basına yapılacak açıklama hazırlanır: Açıklamalarda sadece olgulara yer verilmeli, yorumdan kaçınılmalıdır. Açıklamada durumdan etkilenen kişi ya da kişilerin adı, soyadı, yaşı, sınıfı, cinsiyeti vb. ile ilgili bilgilere kesinlikle yer verilmemelidir.
- 6- İlçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibine haber verilir: İlk günün sonunda, Bilgilendirme Formu (EK2) okul müdürü tarafından bütün detaylara yer verilerek doldurulur ve İlçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibine gönderilir.
- 7- Ekip, ulaşan yeni bilgileri değerlendirir ve İlçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibine iletir.
- 8- Olaydan etkilenen öğretmenlere, öğrencilere ve velilere yönelik destek çalışmaları yapılır.
- 9- Çalışma yapılan her günün sonunda ekip toplanır, yapılan çalışmalarını değerlendirir ve daha sonra yapılacak çalışmalarını planlar.
- 10- Müdahale sürecinde uygulanan programa ilişkin "Değerlendirme Formu-1"i (EK3) doldurur ve İlçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibine gönderir.
- 11- İlçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibinin okulda çalışma yapması durumunda "Değerlendirme Formu-2" (EK4) doldurulur, bir örneği okula bırakılır.
- 12- Müdahale sürecinde uygulanan programa ilişkin İzleme Formu (EK5) olayı izleyen 1., 3., 6. ayların sonunda doldurulur ve İlçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibine iletilir.

KRİZE MÜDAHALE KONTROL LİSTESİ

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Kriz eğitimi yapıldı.
2. Okul Kriz ekibi kuruldu.
3. Okul müdürü başkanlığında krize müdahale ekibi ilk toplantısını yaptı.
4. Kriz ekip üyelerinin görev dağılımı yapıldı.
5. Krize müdahale ekibi üyelerine yazılı bilgilendirme yapıldı.
6. Okul risk haritası belirlendi.
7. Acil durumlarda aranacak telefon numaraları yeterli büyüklükte, görülebilecek yerlere, yeterli sayıda asıldı.
8. Kriz dosyası oluşturuldu.

OLAY ANI

1. Krize müdahale ekibi toplandı.
2. İlgili kurumlara (sağlık, itfaiye, emniyet) haber verildi.
3. Fiziksel önlemler alındı.
4. Gerekli durumlarda ilkyardım çalışmaları yapıldı.
5. Kriz durumu ile ilgili bilgi aktarım formu hazırlandı.
6. Okul müdürlüğü tarafından İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne ve Rehberlik Araştırma Merkezine haber verildi.
7. Yapılan çalışmalar değerlendirildi. Gerekli durumlarda yeniden planlama yapıldı.

OLAY SONRASI

1. Durum değerlendirme toplantısı yapıldı.
2. İzleme ve değerlendirme çalışmaları yapıldı.
3. Gerçekleştirilen çalışmaların takibi yapıldı.

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Kriz eğitimi yapılır.

Sene başı seminer döneminde okul rehber öğretmeni tarafından idareci, öğretmen, okul personeli ve tüm ilgililere (temizlik ve güvenlik görevlileri, servis şoförleri, kantin görevlileri vd.) eğitim verilir.

2. Okul Kriz ekibi kurulur.

Okul müdürü tarafından rehberlik servisi ile işbirliği kurularak sene başı öğretmenler kurulunda okul kriz ekibi üyeleri seçilir. Üyelerin belirlenmesinde ve görevlendirilmesinde temel kriz eğitiminde verilen nitelikler göz önünde bulundurulur.

Ekip oluşturulurken ikili eğitim yapılan okullarda okul müdürü gerekli tedbirleri alır.

Sivil Savunma Ekibi ile kriz ekibi üyeleri koordineli olarak oluşturulur ve birlikte çalışırlar.

3. Okul müdürü başkanlığında krize müdahale ekibi ilk toplantısını yapar. Bu toplantıda;

Kriz ekibi üyelerinin görevlerine ilişkin sorumluluklar konuşulur ve yazılı olarak tebliğ edilir. Veli ve öğretmen telefon zinciri oluşturulur.

Kriz durumlarında yapılacaklar konusunda planlama yapılır. İlk yardım müdahalesi "temel ilk yardım becerisi eğitimi" olan kişiler tarafından yapılır.

Okul risk haritası kriz ekibi tarafından değerlendirilir, olası risklere yönelik önlemler alınır.

Acil durumlarda aranacak telefon numaraları belirlenir ve yeterli büyüklükte, görülebilecek yerlere, yeterli sayıda asılır.

Kriz dosyası oluşturulur.

Dosyada Bulunması Gereken bilgiler

- Üyeler ve görev dağılımları
- Ekibin iletişim bilgileri
- Veli ve öğretmen telefon zinciri
- Acil Durum telefonları
- Gönüllü olanların kan grubu ve telefonları
- Kriz anında aranacak yetkili kurum ve kuruluşların telefonları (İlçe MEM, RAM ...)
- Yapılan eğitimlere ilişkin dokümanlar
- Risk haritası sonucuna göre okulda yapılan çalışmalar

Basın açıklaması yapacak olan üye belirlenir ve önceden üst makam onayı alınır.

OLAY ANI

1. Krize müdahale ekibi toplandı.
2. İlgili kurumlara (sağlık, itfaiye, emniyet) haber verildi.
3. Fiziksel önlemler alındı.
4. Gerekli durumlarda ilkyardım çalışmaları yapıldı.
5. Kriz durumu ile ilgili bilgi aktarım formu hazırlandı.
6. Okul müdürlüğü tarafından İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne ve Rehberlik Araştırma Merkezine haber verildi.
7. Yapılan çalışmalar değerlendirildi. Gerekli durumlarda yeniden planlama yapıldı.

OLAY SONRASI

1. Durum değerlendirme toplantısı yapıldı.
2. İzleme ve değerlendirme çalışmaları yapıldı.
3. Gerçekleştirilen çalışmaların takibi yapıldı.

OLAY ANI

1. Krize müdahale ekibi acil toplanır.

Alınacak önlemler ve kimlerin hangi görevleri yapacağı olayın niteliğine göre kararlaştırılır.

2. İlgili kurumlara (sağlık, itfaiye ve emniyet) haber verilir.

İhtiyaç halinde önceden belirlenmiş olan, emniyet, itfaiye ve sağlık personeli ile irtibata geçilerek, gereken destek alınır.

3. Fiziksel önlemler alınır.

Tahliye gereken durumlarda okulun boşaltılması, karmaşa olmaması için okula giriş-çıkışların kontrol altına alınması sağlanır.

İhtiyaç halinde öğrenciler sınıflarda ya da güvenli ortamlarda kontrol altına alınır.

4. Gerekli durumlarda ilkyardım çalışmaları yapılır.

İhtiyaç halinde ilkyardım müdahalesi "temel ilk yardım becerisi eğitimi" olan kriz ekibi üyeleri tarafından yapılır.

5. Kriz durumu ile ilgili bilgi aktarım formu hazırlanır.

Bilgi aktarım formunun yoruma açık olmamasına, anlaşılır, doğru ve net bir biçimde hazırlanmasına dikkat edilir.

Bilgilendirme yüz yüze yapılır. Gerekli durumlarda öğretmen, öğrenci ve velilere yönelik uygun bir dille farklı **bilgilendirme** yapılabilir.

6. Okul müdürlüğü tarafından İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne ve Rehberlik Araştırma Merkezine haber verilir.

Okul krize müdahale ekibi tarafından müdahale sürecinde uygulanan programa ilişkin "Değerlendirme Formu-1" Okul Müdürü tarafından doldurulur

İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne gönderilir.

Rehberlik Araştırma Merkezine bilgi verilir.

Okul krize müdahale ekibi yaşanan olaydan doğrudan etkilenmişse ilçe krize müdahale ekibinden destek ister.

7. Yapılan çalışmalar değerlendirilir. Gerekli durumlarda yeniden planlama yapılır.

Çalışma yapılan her günün sonunda Okul Krize Müdahale Ekibi (sürece dâhil olmuşsa ilçe krize müdahale ekibi ile birlikte) toplanır.

Güncel bilgiler doğrultusunda yapılan çalışmalar değerlendirilerek tutanak altına alınır.

Olay anı müdahale kontrol listesi gözden geçirilir.

Bir sonraki gün olayın niteliği doğrultusunda yapılacak çalışmaların görüşülerek genel çerçevenin çizilmesi

Yapılan değerlendirmeler sonucunda İlçe krize müdahale ekibinden ihtiyaç varsa destek alınır. İhtiyaç yoksa bilgi verilir.

OLAY SONRASI

1. Durum değerlendirme toplantısı yapılır. Okulda yapılacak çalışmalar planlanır.

Güncel bilgiler paylaşılır (Veli, öğretmen, öğrenci ve okul personeli).

Gün içerisinde sınıf ve okul ortamında gözlem yapılarak desteğe ihtiyacı olduğu düşünölen öğrenciler belirlenerek rehberlik servisine yönlendirilir.

İhtiyaçlar ve yapılacak çalışmalar belirlenir. Bu çalışmalara ilişkin destek ihtiyacı varsa ilgili kurum ve kuruluşlarla irtibata geçilir.

Okulda yapılabilecek psikososyal müdahale alışmaları (Psikoeğitim, Debrifing, Grupla Psikolojik Danışma, Bireysel Psikolojik Danışma, Bilgilendirme-bu çalışmalar, konu ile ilgili eğitim almış kişilerce yapılmalıdır) (Öğrenci, Öğretmen, veli ve okul personeli).

İhtiyaç duyulan yönlendirmeler (rehberlik servisine, psikolojik destek amaçlı uzmana ya da hastaneye, adli makamlara ve Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğüne) yapılır.

2. İzleme ve değerlendirme çalışmaları yapılır.

Değerlendirme sürecinde alınan kararlar gözden geçirilir.

Yönlendirme yapıldıysa takibi yapılır.

Normalleşme sürecinin takibi yapılır.

3. Gerçekleştirilen çalışmaların takibi yapılır.

Müdahale sürecinde uygulanan programa ilişkin İzleme Formu (EK5) olayı izleyen 1., 3., 6. ayların sonunda doldurulur ve İlçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibine iletilir.

İzleme ve değerlendirme çalışmaları sonucunda İlçe krize müdahale ekibinden ihtiyaç varsa destek alınır.

İHMAL VE İSTİSMAR VAKALARINDA DİKKAT EDİLECEK NOKTALAR

1. Aile içi istismar vakaları haricinde adli bildirim yapılacağına dair aileye bilgi verilir, ailenin onayı aranmaz. İstismar aile içinde gerçekleşti ise çocuğa yanında kimin olmasını istediği sorulur. Çocuğun tercih ettiği kişiye bilgi verilerek, süreçte yanında olması sağlanır.
2. Adli süreçte bildirim bağılı bulunduğu karakola yapılacağı ancak, çocuğun ifadesinin karakolda alınmayacağı, ifadenin Çocuk İzlem Merkezinde (ÇİM) alınacağı bilgisi aileye verilir. ÇİM'in olmadığı yerlerde çocuğun ifadesi uzman (psikolog, psikolojik danışman, sosyal hizmet uzmanı) eşliğinde alınır.
3. İstismar vakalarında öğrenci bilgilendirmesi rehber öğretmen tarafından yüz yüze yapılır.
4. Bilgilendirme sırasında gizlilik esastır. Olay ve içerik hakkında konuşulmaz, kişilerin ismi, sınıfı kesinlikle kullanılmaz.
5. Tüm yazılı bildirimler elden ve kapalı zarf içerisinde gizli ibaresi ile yapılır.
6. Planlanan çalışmalar öncelikle olaydan etkilenen kişi/grup ve sınıflarla yapılır. Diğer öğrencilerle yapılacak çalışmalar rehberlik çalışmalarının içinde planlanır.
7. Sınıflarda rehberlik etkinlikleri (kişisel sınırları koruma, hayır diyebilme etkinlikleri gibi) üzerinden çalışmalar yapılır. Etkinlikler sınıf ve yaş düzeyine uygun olarak seçilir.
8. Öğrencilerden, velilerden ve diğer kişilerden olayla ilgili sorular ve yorumlar gelmesi halinde gizliliğin önemi vurgulanır. Yapılacak konuşmaların ve yorumların kişi/kişilere zarar verebileceği ve adli süreç devam ettiği için suç olabileceği uygun bir biçimde ifade edilir.
9. Fiili livata gerçekleşmiş veya girişim düzeyinde kalmışsa maddi delillerin kaybolmaması açısından ilk 72 saat önemlidir. Bu süre zarfında banyo yapılmaması, kıyafetlerin yıkanmaması/yok edilmemesi gerektiği bilgisi verilir.

İNTİHAR VAKALARINDA DİKKAT EDİLECEK NOKTALAR

1. Okul içinde tamamlanmış intihar vakalarında emniyet ve sağlık birimleri gelene kadar olay yerine ve kişiye hiğbir mudadahale yapılmaz.
2. Vakalarda ölüm nedeninin intihar olduğunun doğrulanması beklenmeli, ölümün bir intihar olduğu resmi olarak açıklanmadan ölüm seklinden intihar olarak söz edilmemelidir.
3. Haberlerin ilk saatlerde tek kaynaktan verilmesi sağlanmalıdır.
4. Ölümle ilgili bilgiler paylaşılırken, intihar yöntemi hakkındaki ayrıntıları açıklamaktan kaçınılmalıdır.
5. Olayın ve kişilerin kahramanlaştırılmamasına özen gösterilmelidir.
6. Ölümü yüceltecek ya da övecek yaklaşımlardan uzak durulmalıdır.
7. Cenazeye gitmek isteyen veya ritüellere katılmak isteyen öğrenciler ailelerinin bilgisi dahilinde gidebilir. Ancak okul tarafından özel teşvik edici bir düzenleme yapmaktan kaçınılmalıdır (öğrenci servisi ayarlama, organizasyon yapma vb.).
8. İntihar vakalarında okul tarafından resmi tören yapılması, anı defteri, anı köşesi ve yaka kartı hazırlanması önerilmez. Öğrencilerin yoğun talebi olursa, sadece intihar eden öğrencinin sınıfında bir günlüğüne öğrencinin sırası boşaltılarak çiçek konulmasına izin verilebilir. Anma amaçlı yapılan bu faaliyetlerin sınıf dışına yayılması engellenmelidir.
9. Öğretmenler kendi duygularını yorum yapmadan, ölüm seklini övmeden, yargılamadan paylaşabilir. Öğrencilerin de duygularını sözel olarak, yazarak veya çizerek ifade etmelerine izin verilebilir. Veda çalışması sonlandırıldıktan sonra sınıftaki çiçekler öğrencilere bilgi verilerek kaldırılır, yazı ve çizimlerle birlikte ölen öğrencinin ailesine teslim edilir.
10. İntiharın öğrenciler üzerindeki etkisi gözlemlenerek/değerlendirilerek etkilenmiş olan öğrenciler rehberlik servisine yönlendirilmelidir.

ÖĞRETMENLERE ÖNERİLER

Çocuklara yönelik çalışmalarda

Öğrencilerle, yaşanan olayın etkilerini azaltmaya yönelik çalışmalar yapılırken;

a- Kendilerinde veya arkadaşlarında görülebilecek tepkiler hakkında bilgi verilir.

b- Öğrencilerin duygu ve düşüncelerini ifade etmelerine izin verilir: Öğretmenler, öğrencilerin duygularını sözel olarak, yazarak veya çizerek ifade etmelerine imkan sağlar. Bu tür etkinlikleri başlatmak için, örneğin bir kayıp durumunda aşağıdakilere benzer sorular sorulabilir;

- i. Haberi duyduğunuzda ne hissettiniz?
- ii. Şu anda neler hissediyorsunuz?
- iii. Kaybettiğiniz arkadaşınızın (öğretmeninizin) ailesinden biri olsaydınız ne yapılmasını isterdiniz?
- iv. Daha önce benzer bir durum yaşayanlar nasıl başa çıktıklarını bizimle paylaşabilirler mi?
- v. Bu üzücü olayı atlatmak konusunda birbirinize nasıl destek ya da yardımcı olabilirsiniz?

Grup tartışmaları sırasında öğrencilerin olumlu ya da olumsuz duygu ve düşüncelerini açıklamaları desteklenmeli, "Böyle düşünmemelisin", "güçlü olmalısın" gibi ifadeler kullanılmamalı, "herkes, daima, asla" gibi genellemelerden kaçınılmalıdır.

c- Öğrencilere gelişimsel düzeylerine göre açıklamalar yapılmalıdır. Karmaşık ve detaylı açıklamalar yerine, zihinlerini karıştırmayacak sade ve doğrudan açıklamalar yapmak uygun olacaktır. Her öğrencinin duyguları ve tepkileri farklı olabilir. Bu nedenle bu farklı tepkilerin doğal olarak kabul edilmesi gerekir. Ancak bu tepkilerin yoğunluğu ve süresine dikkat edilerek psikolojik yardıma ihtiyacı olanlar belirlenmelidir.

d- Küçük yaştakilere yapılan açıklamalarda genellemelerden kaçınılmalıdır. Örneğin bir yakın kaybı söz konusu ise; "Hastaneye kaldırıldı, öldü", "hastalandı öldü " gibi ifadeler hastaneye gitmenin ya da hastalanmanın ölümle sonuçlanacağı gibi bir inancın oluşmasına yol açabilir.

e- Herkesin zorlu yaşam olaylarıyla karşılaşabileceği, bu durumlar karşısında gösterilen tepkilerin normal olduğu, bu süreçte yalnız olmadıkları ve arkadaşlarından,

öğretmenlerinden ve yakınlarından her zaman destek alabilecekleri bilgisi öğrencilere verilir.

Velilere yönelik bilgilendirmelerde

Zorlu yaşam olayları karşısında gösterilen tepkiler hakkında bilgi verilir. Çocuklara destek olurken aşağıdaki hususlara dikkat etmeleri önerilir.

- Çocuğunuzla olay hakkında konuşun. Sorduğru sorulara, anlayabileceğri düzeyde, sade ve doğrudan açıklamalarla cevap verin.
- Duyularını ifade etmesine, üzüntüsünü yaşamasına, endişelerini dile getirmesine izin verin.
- Çocuğunuzun, bir süre sonra duygularının normale döneceğrine ve günlük yaşamının eskisi gibi devam edeceğrine inanmasını sağlayın. Bu inancını sıklıkla pekiştirin.
- Çocuğunuza sarılın, onu kucaklayın. Buna her zamankinden daha fazla ihtiyaç duyacaktır.
- Çocuğunuzla birlikte olmak için daha fazla zaman ayırın.
- Fiziksel etkinlik gerektiren oyunlara yöneltin, çünkü fiziksel etkinlik ve oyun gerilim ve kaygıyı azaltacaktır.
- Çocuğunuzun öğretmeni ile iletişime geçin, olay sonrası sınıfta yaşayabileceğri problemlerin çözümünde işbirliğı önerin.
- Okulun rehber öğretmeni ile konuşarak çocukların zorlu yaşam olayları karşısında gösterebileceğri tepkileri hakkında daha fazla bilgi alın.

EK 1

T.C.
ÇANKAYA KAYMAKAMLIĞI
..... MÜDÜRLÜĞÜ

OKUL PSİKOSOSYAL KORUMA ÖNLEME ve KRİZE MÜDAHALE EKİBİ
BİLGİ AKTARIMI FORMU

(Okul Psikososyal Koruma Önleme Ve Krize Müdahale Ekibi tarafından hazırlanarak, yaşanan olaya ilişkin öğrenci, öğretmen veli ve diğer kişileri, olay hakkında bilgilendirmek amacıyla kullanılacaktır. Yapılacak açıklamalarda, bu durumdan etkilenen kişi ya da kişilerin adı, soyadı, yaşı, sınıfı, cinsiyeti vb. ile ilgili bilgiler kesinlikle verilmeyecektir.)

..... tarihinde, saat’da,(yer)’de
.....
..... (olay) meydana gelmiştir.

Olayla ilgili ;

1. Okulda Alınan Önlemler:

2. İşbirliği Yapılan Kurumlar:

3. Şu Anki Durum:

“Olayla ilgili yeni bilgiler okul idaresi tarafından sizlere aktarılacaktır. Psikolojik destek ihtiyacınız olduğunda okulumuzun rehberlik servisine her zaman başvurabilirsiniz. ” *(Bu kısımda, okulun özelliğine göre ortaya çıkacak bilgi ve yardım ihtiyacının karşılanması için görevlendirilen kişi/kişilerin isimleri yer alır.)*

...../...../.....
Müdür
(imza)

EK 2**İLÇE PSİKOSOSYAL KORUMA ÖNLEME VE KRİZE MÜDAHALE EKİBİNİ BİLGİLENDİRME FORMU***(Okul/Kurum tarafından detaylı bir şekilde doldurulacaktır.)*

Okul Adı, Adresi ve Telefonu	
Okul Müdürünün Adı Soyadı	
Müdahale Eden Ekip Üyeleri	
Krize Yol Açan Olayla İlgili Bilgi (Yeri, Saati, Nasıl Geliştiği)	
Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibinin İlk Çalışmaları	☐ İlçe MEM'e bilgi verilmesi ☐ RAM'a bilgi verilmesi ☐ Görev dağılımının yapılması ☐ Öğretmenlerin bilgilendirilmesi ☐ Velilerin bilgilendirilmesi ☐ Öğrencilerin bilgilendirilmesi ☐ Gerekli ilkyardım müdahalesinin yapılması ☐ Gerekli güvenlik önlemlerinin alınması ☐ Gerekli hallerde sağlık ve güvenlik ekipleriyle iletişime geçilmesi ☐ Psikolojik ilkyardım desteğinin sağlanması ☐ Diğer
İşbirliği Yapılan Kurumlar	
Rehberlik Servisi Tarafından Müdahale Edilen Birey, Grup ya da Sınıflar ve Müdahale Türü	

OKUL PSİKOSOSYAL KORUMA ÖNLEME VE KRİZE MÜDAHALE EKİBİ'NİN MÜDAHALE SONRASI DURUM DEĞERLENDİRMESİ

Okul Tarafından Yapılması
Planlanan Çalışmalar

İlçe Psikososyal Koruma
Önleme ve Krize Müdahale
Ekibinden Beklentiler

...../...../.....

OKUL MÜDÜRÜ

EK 3

**MÜDAHALE SÜRECİNDE UYGULANAN PROGRAMA İLİŞKİN
DEĞERLENDİRME FORMU-1**
(Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi tarafından doldurulacaktır.)

MÜDAHALE EKİBİNCE UYGULANAN PROGRAMIN	
Uygulanan Çalışmalar	
Uygulandığı Tarih	
Uygulayıcı	
Uygulamaya Katılan Öğretmen Sayısı	
Uygulamaya Katılan Öğrenci Sayısı	
Uygulamaya Katılan Veli Sayısı	
Müdahale Çalışmaları İle İlgili Sınıf Rehber Öğretmeninin/Öğretmenlerinin Görüşleri	
Müdahale Çalışmaları İle İlgili Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisinin Görüşleri	
Müdahale Çalışmaları İle İlgili Okul Müdürünün Görüşleri	

..... /...../.....
Okul Müdürü
İmza

EK 4**MÜDAHALE SÜRECİNDE UYGULANAN PROGRAMA İLİŞKİN
DEĞERLENDİRME FORMU-2**

(Programı uygulayan İlçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi üyeleri tarafından doldurulup imzalanarak bir örneği okula verilecektir.)

Okulun Adı, Adresi, Tel	
Müdür Adı	
MÜDAHALE GEREKTİREN OLAYIN	
Tarih ve Saati	
Yeri	
İçeriği	
Olaydan Etkilenen Kişiler	
Programı Uygulayan Ekip Üyeleri	
Uygulanan Çalışmalar	
Uygulama Tarihi	
Uygulamaya Katılan Öğrenci Sayısı	
Uygulamaya Katılan Öğretmen Sayısı	
Uygulamaya Katılan Veli Sayısı	
Uygulayıcının Uygulama ve Uygulama Yapılan Okulla İlgili Görüşleri	
Uygulayıcının Bundan Sonra Yapılacak Çalışmalarla İlgili Görüşleri	

EK 5**MÜDAHALE SÜRECİNDE UYGULANAN PROGRAMA İLİŞKİN
İZLEME FORMU**

(Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi tarafından doldurularak bir örneği İlçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi'ne iletilecektir.)

İzleme Formunun Doldurulduğu Tarih	
Okulun Adı, Adresi ve Telefonu	
Olayın Zaman, Yer ve İçerik Bilgileri	
İzleme Sürecinde Yapılan Çalışmalar	
Olayla İlgili Kişiler Okul Ortamında mı?	
Evet ise Şu Anki Durumları	
İlçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi Raporunda Yer Alan Öneriler Doğrultusunda Yapılan Çalışmalar	
Okul Dışından Yardım Alınan Kurumlar Varsa Bu Kurumların Görüşü ve Raporlarının Özeti (Raporun bir örneğini ekleyiniz)	

...../...../.....
Okul Müdürü
İmza

KRİZE MÜDAHALE KONTROL LİSTESİ					
Yapıldı	Yapılmadı	Yapılacak İşler	Sorumlular	Yapılacak İşlerin Basamakları	Hedef Kitle
1		Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi toplandı.	Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	Alınacak önlemler ve kimlerin hangi görevleri yapacağı olayın niteliğine göre kararlaştırılır.	
2		İlgili kurumlara (sağlık, itfaiye, emniyet) haber verildi.	Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	İhtiyaç halinde önceden belirlenmiş olan, emniyet, itfaiye ve sağlık personeli ile ittibata geçilerek, gereken destek alınır.	
3		Fiziksel önlemler alındı	Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	Tahliye gereken durumlarda okulun boşaltılması, karmaşa olmaması için okula giriş-çıkışların kontrol altına alınması sağlanır. İhtiyaç halinde öğrenciler sınıflarda ya da güvenli ortamlarda kontrol altına alınır.	
4		Gerekli durumlarda ilkyardım çalışmaları yapıldı.	Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	İhtiyaç halinde ilkyardım müdahalesi "temel ilk yardım becerisi eğitimi" olan ekip üyeleri tarafından yapılır.	
5		Kriz durumu ile ilgili bilgi aktarım formu hazırlandı.	Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	Bilgi aktarım formunun yoruma açık olmamasına, anlaşılır, doğru ve net bir biçimde hazırlanmasına dikkat edilir. Ekle form Bilgiendirme yüzü yüze yapılır. Gerekli durumlarda öğretmen, öğrenci ve velilere yönelik uygun bir dille farklı bilgilendirme yapılabilir.	
6		Okul müdürlüğü tarafından İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne ve Rehberlik Araştırma Merkezine haber verildi.	Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi tarafından müdahale sürecinde uygulanan programa ilişkin "Değerlendirme Formu-1" Okul Müdürü tarafından doldurulur İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne gönderilir. Rehberlik Araştırma Merkezine bilgi verilir. Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi yaşanan olaydan doğrudan etkilenmişse İlçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibinden destek ister.	

7	Yapılan çalışmalar değerlendirildi. Gerekli durumlarda yeniden planlama yapıldı.	Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	Çalışma yapılan her günün sonunda Okul Krize Müdahale Ekibi (süreçe dâhil olmuşsa ilçe krize müdahale ekibi ile birlikte) toplanır. Güncel bilgiler doğrultusunda yapılan çalışmalar değerlendirilerek tutanak altına alınır. Olay anı müdahale kontrol listesi gözden geçirilir. Bir sonraki gün olayın niteliği doğrultusunda yapılacak çalışmaların görüşülerek genel çerçevenin çizilmesi (bilgi ekle) Yapılan değerlendirmeler sonucunda İlçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibinden ihtiyaç varsa destek alınır. İhtiyaç yoksa bilgi verilir.	
8	Durum değerlendirme toplantısı yapılır. Okulda yapılacak çalışmalar planlandı.	Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	Güncel bilgiler paylaşılır (Veli, öğretmen, öğrenci ve okul personeli). Gün içerisinde sınıf ve okul ortamında gözlem yapılarak desteğe ihtiyacı olduğu düşünülen öğrenciler belirlenerek rehberlik servisine yönlendirilir. İhtiyaçlar ve yapılacak çalışmalar belirlenir. Bu çalışmalara ilişkin destek ihtiyacı varsa ilgili kurum ve kuruluşlarla irtibata geçilir. Okulda yapılabilecek psikososyal müdahale çalışmaları (Psikoeğitim, Debriefing, Grupla Psikolojik Danışma, Bireysel Psikolojik Danışma, Bilgilendirme-bu çalışmalar, konu ile ilgili eğitim almış kişilerce yapılmalıdır) (Öğrenci, Öğretmen, veli ve okul personeli). İhtiyaç duyulan yönlendirmeler (rehberlik servisine, psikolojik destek amaçlı uzman ya da hastaneye, adli makamlara ve Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğüne) yapılır.	
9	İzleme ve değerlendirme çalışmaları yapıldı.	Rehberlik Servisi	Değerlendirme sürecinde alınan kararlar gözden geçirilir. Yönlendirme yapıldıysa takibi yapılır. Normalleşme sürecinin takibi yapılır.	
10	Gerçekleştirilen çalışmaların takibi yapıldı.		Müdahale sürecinde uygulanan programa ilişkin İzleme Formu (EK5) olayı izleyen 1., 3., 6. ayların sonunda doldurulur ve İlçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibine iletilir. İzleme ve değerlendirme çalışmaları sonucunda İlçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibinden ihtiyaç varsa destek alınır.	

KRİZE MÜDAHALE KONTROL LİSTESİ (İHMAL VE İSTİSMAR)					
Yapıldı	Yapılmadı	Yapılacak İşler	Sorumlular	Yapılacak İşlerin Basamakları	Hedef Kitle
1		Krizе müdahale çalışmalarını başlatılır.	Okul Yönetimi	İhmal ve istismar vakalarında süreç okul idaresi ve rehberlik servisi tarafından yürütülür. Bu tür vakalarda olaya ilişkin bilgilerin yayılmamasına azami özen gösterilir. Ancak durum okulun genelini etkileyecek bir hal alıyorsa, okul genelinde bir kaygı ve huzursuzluğa sebep oluyorsa, basına sızmışsa, ailelerden tepkiler gelmeye başlamışsa ekip toplanarak olay anına ilişkin çalışmalarını planlar.	
2		Beyanlar tutanak haline getirilir.		Çocuğun beyanı esas kabul edilerek doğruluğu sorgulanmadan süreç yürütülür. Görüşme esnasında kişisel merak soruları sorulmaz, detaylar irdelenmez, duygusal ve tepkisel ifadeler gösterilmez.	
3		İlgili birimlere haber verilir.	Okul Yönetimi	Adli ve kolluk kuvvetlerine (bağlı bulunduğu karakol) ivedi bir şekilde yüz yüze ya da telefon yoluyla bilgilendirme yapılır (TCK 279. maddede). Bildirim sürecinde ailenin onayı aranmaz. Tüm yazılı bildirimler elden ve gizli ibaresi ile yapılır.	
4		Fiziksel önlemler alınır.	Okul Yönetimi	Fiziksel önlem alınmasına gerek varsa öğrenci/öğrenciler güvenli bir yere alınır. Olaya karışan kişiler; olayın içeriğine göre ayrı yerlerde tutularak, yaşanabilecek mağduriyetler engellenir.	Öğrenci

5		Kriz durumu ile ilgili bilgilendirme çalışması yapılır.	Rehberlik Servisi	Eğer olay okul genelinde duyulduysa ortaya çıkabilecek söylentileri, dedikoduları engellemek için bilgilendirme çalışması yapılır. Bilgilendirmenin ne şekilde ve ne düzeyde yapılacağı belirlenir. (BKZ. BİLGİLENDİRME ÇALIŞMASI)	Öğretmen Öğrenci Veli
6		Okul müdürlüğü tarafından İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne ve Rehberlik Araştırma Merkezine bilgi verilir.	Okul Yönetimi	Tüm yazılı bildirimler elden ve gizli ibaresi ile yapılır. İhtiyaç varsa İlçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibinden destek alınır.	
7		Yapılan çalışmalar değerlendirilir. Gerekli durumlarda yeniden planlama yapılır.	Okul Yönetimi Rehberlik Servisi	Okul idaresi rehberlik servisi ile toplantı yapar. Yapılan çalışmaların raporu hazırlanır.	
8		İzleme ve değerlendirme çalışmaları yapılır.	Rehberlik Servisi	Aileden çocukla ilgili bilgi alınarak süreç takip edilir.	

KRİZE MÜDAHALE KONTROL LİSTESİ (İNTİHAR)							
Yapıldı	Yapılmadı	Yapılacak İşler	Sorumlular	Yapılacak İşlerin Basamakları (Okul içinde gerçekleşen intihar vakası)	Yapılacak İşlerin Basamakları (Okul dışında gerçekleşen intihar vakası)	Hedef Kitle	
1		Fiziksel önlemler alınır.	Okul Yönetimi Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	Olayın yaşandığı yeri gören sınıflardan öğrencilerin farklı bir yere alınması. Okul bahçesinin boşaltılarak öğrencilerin uygun ortamlara/sınıflara alınması. Tahliye gereken durumlarda okulun boşaltılması, karmaşa olmaması için okula giriş-çıkışların kontrol altına alınması sağlanır.		Öğrenci	
2		İlgili sağlık, itfaiye ve emniyet birimlerine haber verilir.	Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi görevli üyesi Okul Yönetimi	Önceden belirlenmiş olan, emniyet, itfaiye ve sağlık personeli ile irtibata geçilerek, gereken destek alınır.			
3		Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi toplandı.	Okul Yönetimi Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	Alınacak önlemler ve kimlerin yapacağı kararlaştırılır. Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi yaşanan olaydan krizi yönetmeyecek düzeyde etkilenmişse ilçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibinden destek ister.	Alınacak önlemler ve kimlerin hangi görevleri yapacağı kararlaştırılır.		
4		Kriz durumu ile ilgili bilgi aktarım formu hazırlanır	Okul Yönetimi Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	Bilgi aktarım formunun yoruma açık olmamasına, anlaşılır, doğru ve net bir biçimde hazırlanmasına dikkat edilir.	Bilgi aktarım formunun yoruma açık olmamasına, anlaşılır, doğru ve net bir biçimde hazırlanmasına dikkat edilir.		

5	Kriz durumu ile ilgili bilgilendirme çalışması yapılır.	Okul Yönetimi Rehberlik Servisi Öğretmenler	Hazırlanan "Bilgi Aktarımı Formunun" içeriği öğretmenlerle paylaşılır. Çoğaltılarak öğretmenlere verilir ve sınıflarda yapacakları açıklamaları bu formdaki ifadeleri kullanarak yapmaları istenir. Bilgilendirme yüz yüze yapılır. Veli bilgilendirmesi okul idaresi tarafından aynı form kullanılarak yapılır.	Hazırlanan "Bilgi Aktarımı Formunun" içeriği öğretmenlerle paylaşılır. Çoğaltılarak öğretmenlere verilir ve sınıflarda yapacakları açıklamaları bu formdaki ifadeleri kullanarak yapmaları istenir. Bilgilendirme yüz yüze yapılır. Veli bilgilendirmesi okul idaresi tarafından aynı form kullanılarak yapılır.	Öğretmen Öğrenci Veli
6	Okul müdürlüğü tarafından İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne ve Rehberlik Araştırma Merkezine bilgi verilir.	Okul Yönetimi	Hazırlanan "Bilgi Aktarımı Formunun" içeriği öğretmenlerle paylaşılır. Çoğaltılarak öğretmenlere verilir ve sınıflarda yapacakları açıklamaları bu formdaki ifadeleri kullanarak yapmaları istenir. Bilgilendirme yüz yüze yapılır. Veli bilgilendirmesi okul idaresi tarafından aynı form kullanılarak yapılır.	Bildirimler yapılır.	
7	Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi gün sonunda toplantı yapar.	Okul Yönetimi Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	"Değerlendirme Formu-1" Okul Müdürü tarafından doldurulur. İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne gönderilir.	"Değerlendirme Formu-1" Okul Müdürü tarafından doldurulur. İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne gönderilir.	Yapılan çalışmaların raporu hazırlanır.

8	Okul ortamı değerlendirilerek yeniden planlama yapılır.	Okul Yönetimi Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	Güncel bilgiler paylaşılır (Veli, öğrenci ve okul personeli). İhtiyaçlar ve yapılacak çalışmalar belirlenir. Bu çalışmalara ilişkin destek ihtiyacı varsa ilgili kurum ve kuruluşlarla irtibata geçilir. Okulda yapılabilecek psikososyal müdahale planlanır. İhtiyaç duyulan yönlendirmeler (rehberlik servisine, psikolojik servisine, aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğüne) yapılır.	Güncel bilgiler paylaşılır (Veli, öğretmen, öğrenci ve okul personeli). İhtiyaçlar ve yapılacak çalışmalar belirlenir. Bu çalışmalara ilişkin destek ihtiyacı varsa ilgili kurum ve kuruluşlarla irtibata geçilir. Okulda yapılabilecek psikososyal müdahale çalışmaları planlanır. İhtiyaç duyulan yönlendirmeler (rehberlik servisine, psikolojik servisine, aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğüne) yapılır.	Öğretmen Öğrenci Veli
9	İzleme ve değerlendirme çalışmaları yapılır.	Okul Yönetimi Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	Değerlendirme sürecinde alınan kararlar gözden geçirilir. Yönlendirme yapıldıysa takibi yapılır. Normalleşme sürecinin takibi yapılır.	Değerlendirme sürecinde alınan kararlar gözden geçirilir. Yönlendirme yapıldıysa takibi yapılır. Normalleşme sürecinin takibi yapılır.	Öğretmen Öğrenci Veli
10	Gerçekleştirilen çalışmaların takibi yapıldı.	Okul Yönetimi Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	Müdahale sürecinde uygulanan programa ilişkin İzleme Formu (EK5) olayı izleyen 1., 3., 6. ayların sonunda doldurulur ve İlçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibine iletilir. İzleme ve değerlendirme çalışmaları sonucunda İlçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibinden ihtiyaç varsa destek alınır.		

YAŞANAN KRİZ SONRASI OKULDA OKUL PSİKOSOSYAL KORUMA ÖNLEME VE KRİZE MÜDAHALE EKİBİNİN YAPACAĞI ÇALIŞMALAR					
Yapılacak İşler	Sorumlular	Yapılacak İşlerin Basamakları			
Okulda yaşanan kriz sonrasında Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi değerlendirme toplantısı yapar.	Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi Toplandı.	EYET	HAYIR	
		Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi kriz sonrası değerlendirme yaptı	EYET	HAYIR	
Yapılan değerlendirme sonucunda yapılması gerekenlerin belirlenmesi	Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	Yapılan değerlendirmeler tutanak haline getirildi.	EYET	HAYIR	
		Bilgilendirme ihtiyacı var mı ? Ne şekilde ve ne düzeyde?	Öğretmenler	EYET	HAYIR
			Veli	EYET	HAYIR
			Öğrenciler	EYET	HAYIR
			Okul Personeli	EYET	HAYIR
			Öğretmenler	EYET	HAYIR
			Veli	EYET	HAYIR
			Öğrenciler	EYET	HAYIR
			Okul Personeli	EYET	HAYIR
			Rehberlik Servisine	EYET	HAYIR
İhtiyaç duyulan yönlendirmelerin yapılması	Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	Psikolojik destek amaçlı Hastane/Uzmanı	EYET	HAYIR	
		Adli Makamlara	EYET	HAYIR	
		Sosyal Hizmetlere	EYET	HAYIR	
		İlçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibinden destek istendi.	EYET	HAYIR	
İzleme ve değerlendirme	Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	Bilgi verildi	EYET	HAYIR	
		Değerlendirme sürecinde alınan kararların gözden geçirilmesi	EYET	HAYIR	
Yönlendirme yapıldıysa takibi	Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi	Yönlendirme yapıldıysa takibi	EYET	HAYIR	
		Normalleşme sürecinin takibi	EYET	HAYIR	

YAŞANAN KRİZ SONRASI OKULDA İLÇE PSİKOSOSYAL KORUMA ÖNLEME VE KRİZE MÜDAHALE EKİBİ TARAFINDAN YAPILACAK ÇALIŞMALAR

Yapılacak İşler	Sorumlular	Yapılacak İşlerin Basamakları	Kapsam	TAKİP	
				EVET	HAYIR
1	Kriz ile ilgili bilgi edinmek ve kriz sonrası yapılacak çalışmalarını planlamak amacıyla RAM tarafından koordinatör ekip görevlendirilir.	Okul Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi ile işbirliği yapmak Krize ilişkin bilgi edinmek Süreci planlamak	Okul Müdürü Okul Ekibinden bir üye Rehber Öğretmen Sınıf Öğretmeni Konuyla ilgili bilgi verebilecek kişi/kişiler Okul içinde Okul dışında Ders saatleri içinde Ders saatleri dışında	EVET EVET EVET EVET EVET EVET EVET EVET	HAYIR HAYIR HAYIR HAYIR HAYIR HAYIR HAYIR HAYIR
2	Okulda krize ilişkin bilgi edinme toplantısı yapılarak krizin içeriği ile ilgili detaylı bilgi alınır.	RAM'da görevli veya RAM tarafından görevlendirilen bir ekip üyesi koordinatör olduğunda, en az 2 üye.	Toplantının kimlerle yapılacağına karar verir. Olay nerede oldu? Ne zaman oldu? Şahit olanlarla görüşme yapıldı mı? Kimler etkilendi ? Etkilenen grubun özellikleri değerlendirildi mi? İlçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibinin okulda çalışma yapmasına gerek var mı?	EVET EVET EVET EVET EVET EVET EVET EVET	HAYIR HAYIR HAYIR HAYIR HAYIR HAYIR HAYIR HAYIR

3	Planlamanın yapılması	Koordinatör Ekip	Okul temelli	Okul temelli	Evet	HAYIR
				Sınıf temelli	Evet	HAYIR
				Bireysel	Evet	HAYIR
				Küçük Grup	Evet	HAYIR
				Öğretmen	Evet	HAYIR
				Veli	Evet	HAYIR
				Psikolojik İlk Yardım	Evet	HAYIR
				Bilgilendirme Çalışması	Evet	HAYIR
				Psikoeğitim	Evet	HAYIR
				Debrifing	Evet	HAYIR
				Grupla Psikolojik Danışma	Evet	HAYIR
				Bireysel Görüşme	Evet	HAYIR
				Psikolojik İlk Yardım	Evet	HAYIR
				Bilgilendirme Çalışması	Evet	HAYIR
				Psikoeğitim	Evet	HAYIR
Debrifing	Evet	HAYIR				
Grupla Psikolojik Danışma	Evet	HAYIR				
Bireysel Görüşme	Evet	HAYIR				
Psikolojik İlk Yardım	Evet	HAYIR				
Bilgilendirme Çalışması(Yüz yüze ya da yazılı materyal)	Evet	HAYIR				
Psikoeğitim	Evet	HAYIR				
Debrifing	Evet	HAYIR				
Grupla Psikolojik Danışma	Evet	HAYIR				
Bireysel Görüşme	Evet	HAYIR				
Ekipte görev alacak kişilerin sayısı	Evet	HAYIR				
Ekipte görev alacak kişilerin olayın durumuna göre belirlenmesi	Evet	HAYIR				
Görev dağılımı (sınıf , veli, öğretmen çalışmalarının)	Evet	HAYIR				
Çalışma programının hazırlanması	Evet	HAYIR				
Doküman ve Materyal	Evet	HAYIR				

		temini	belirlendi.		
		Öğrencilerle Yapılacak Çalışmalar	Kim tarafından temin edileceği, belirlendi.	EVET	HAYIR
		Okulda görevlendirilen İlçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi üyeleri	Ara değerlendirme	EVET	HAYIR
4	Uygulama	Okulda görevlendirilen İlçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi üyeleri	Gün sonu değerlendirmesi	EVET	HAYIR
			Ara değerlendirme	EVET	HAYIR
			Gün sonu değerlendirme	EVET	HAYIR
			Gün sonu değerlendirme	EVET	HAYIR
			Yapılan tüm çalışmaların değerlendirilmesi	EVET	HAYIR
		İhtiyaç duyulan yönlendirmelerin yapılması	Rehberlik Servisine	EVET	HAYIR
			Psikolojik destek amaçlı Hastane/Uzman	EVET	HAYIR
			Adli Makamlara	EVET	HAYIR
			Aile ve Sosyal Politikalar İlçe Müdürlüğü	EVET	HAYIR
5	Uygulamanın sonlandırılması	Okulda görevlendirilen İlçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi üyeleri	Okul personeline yönelik bilgilendirme toplantısının yapılması	EVET	HAYIR
			Kriz bilgilendirme formlarının doldurulması	EVET	HAYIR
			Tutanakların hazırlanması	EVET	HAYIR
			Sonuç raporunun hazırlanması ve teslim edilmesi	EVET	HAYIR
6	Kriz Ekibinin RAM'da yapılan çalışma ile ilgili mesleki değerlendirme ve meslekteş dayanışma toplantısı	RAM		EVET	HAYIR
7	İzleme ve değerlendirme	Okulda görevlendirilen İlçe Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi üyeleri	İzleme ve değerlendirmeye ihtiyaç olup olmadığı	EVET	HAYIR
			Okula sunulan öneriler doğrultusunda yapılan çalışmaların takibi	EVET	HAYIR
			Yapılan yönlendirmelerin takibi	EVET	HAYIR

**ÇANKAYA REHBERLİK VE
ARAŞTIRMA MERKEZİ**

**PSİKOSOSYAL KORUMA
ÖNLEME VE KRİZE
MÜDAHALE**

YOL HARİTASI

ANKARA

2016